

Nr 70.

Av herrar **Welin** och **Hedström**, om ändring i villkoren för
erhållande av statsanslag till folkbibliotek.

Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse angående understödandet av folkbiblioteksväsendet av den 23 september 1912 innehåller, att »folkbibliotek för erhållande av statsanslag skall vara uppställt i lämplig lokal, varvid tillika skall iakttagas, att statsunderstött folkbibliotek och studie-cirkelbibliotek får inrymmas i för undervisning avsedda lokaler endast för så vitt särskilt skolbibliotek även finnes». Orsaken till denna bestämmelse är att söka i farhågor för att tillvaron av ett folkbibliotek i skolan skulle lägga hinder i vägen för ett *särskilt* skolbibliotek. Dr. Valfrid Palmgren påvisar i sitt till statsrådet och chefen för kungl. ecklesiastikdepartementet den 28 september 1911 avgivna yttrande (sid. 44 ff. och sid. 162) den olyckliga förvirring, som uppstått rent av i fråga om begreppet skolbibliotek, och de svårigheter, som därav följt för verkliga skolbiblioteks uppkomst och utveckling, på grund av den förr så vanliga metoden att i kommunerna upprätta gemensamma folk- och skolbibliotek. Det lider intet tvivel, att nödvändigheten att hålla de båda biblioteksformerna ordentligt i sär varit huvudorsaken till förbudet att ha folkbiblioteket uppställt i skolsalen, om inte särskilt skolbibliotek finnes, ty så länge skolbibliotekets begrepp och uppgift inte voro fullt klara, låg faran nära till hands, att man skulle låta folkbiblioteket ersätta skolbiblioteket. Det skälet för bestämmelsens bibehållande är emellertid inte längre hållbart. Det uppsving, skolbiblioteken tagit efter den nya lagens ikraftträdande, har fäst uppmärksamheten på deras betydelse så starkt, att det nu svårligen kan falla några skolråd och lärare samt ännu mindre folkskoleinspektörer in att förbise nödvändigheten att arbeta för uppkomsten av direkt för skolbarnen avsedda bibliotek.

Bestämmelsens kvarstående har emellertid på åtskilliga platser visat sig hämma och försena biblioteksväsendets utveckling — tvärt emot
Bihang till riksdagens protokoll 1916. 4 saml. 29 häft. (Nr 70—71).

vad de för beredandet av frågan om de åtgärder, som borde vidtagas för främjandet av det allmänna biblioteksväsendet, tillkallade sakkunnige ansågo (sid. 10 i det den 25 januari 1912 avgivna yttrandet). Visserligen fordras för ett skolbiblioteks upprättande och underhåll ett anslag från kommunen på endast 15 kr., men det finnes verkligen kommuner i landet, som ändå ej ansett sig böra upprätta skolbibliotek. Följden har i dessa kommuner i allmänhet blivit, att det statsunderstödda folkbiblioteket inte fått vara uppställt i skolan, även om denna varit den enda lämpliga bibliotekslokalen i kommunen. Så har staten kommit att utbetala anslag till åtskilliga bibliotek samtidigt med att dess villkor för understödet motverkat ett effektivt utnyttjande av samma bibliotek! På andra håll har det blivit än värre. *Där har man avstått från statsanslaget och behållit biblioteket kvar i skolan, utan att dock skolbibliotek blivit upprättat.* Här har staten således inte ens kunnat avvärja »faran» av ett folkbibliotek i skola, som inte upprättat skolbibliotek, endast medverkat till att detta folkbibliotek i skolsalen blivit fördröjt i sin utveckling, blivit sämre än det utan denna bestämmelse behövt bli.

Då ifrågavarande bestämmelse således dels blivit överflödig för fyllandet av den uppgift den till en början kunnat ha, dels medfört och fortfarande medför ett motarbetande av lagens allmänna syfte på så iögonenfallande sätt som i de anförda fallen, hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring av bestämmelserna för folkbibliotek i kungl. kungörelsen av den 23 september 1912, att villkoret i avdelningen A. mom. 5, »varvid tillika skall iakttagas, att statsunderstött folkbibliotek får inrymmas i för undervisningen avsedda skollokaler endast för så vitt särskilt skolbibliotek även finnes», må utgå.

Stockholm den 27 januari 1916.

S. Welin.

Joh:s Hedström.